

LIBELLUS DE MIRACULIS EUGENII PAPÆ III.

(Dom MARTEN., *Ampl. Collect.*, t. VI, col. 1139, ex ms. B. Mariæ de Misericordia Dei.)

OBSERVATIO PRÆVIA.

Eugenius papa III, cujus hic miracula ex manuscripto codice monasterii Beatæ Mariæ de Misericordia Dei in diœcesi Pictavensi exhibemus, Bernardus antequam ad summum pontificatum eveleretur appellatus, natus in oppido Pisani agrî, cui Montis-Magni nomen est, primum canonicus vicedominusque Ecclesiæ Pisaniæ fuit, dein S. Bernardi abbatis prædicationibus et miraculis permotus, sæculo valescens, in Claramvallem recepit sese. Monachus ibidem factus, vilia quæque monasterii officia obiit, tum Romani S. Anastasii ad Aquas-Salvias administraturus cœnobium abbas mittitur. Quod cum strenue regeret, mortuo Lucio papa II, summus pontifex renuntiatur anno 1145. Sanctitate illustris obiit anno 1153. De quo Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum hæc habet : *Mense Junio, vii Idus ejusdem mensis, viam universæ carnis ingressus est venerabilis memoriæ Eugenius III papa, vir admodum religiosus, in elemosynis largus, in judicio justus, omnibus tamen, tam pauperibus quam divitibus, affabilis et jucundus, ad cujus tumulum qui ei in ecclesia S. Petri venerabiliter factus est, miracula post transitum ejus statim apparuerunt.* Ejus epitaphium in ms. codice monasterii Pontis Otrandi diœcesis Andegavensis est hujusmodi.

*Hic habet Eugenius defunctus carne sepulcrum
Quem pia cum Christo vivere vita fuit.
Pisa virum genuit, quem Claresvallis alumnum
Exhibuit, sacræ religionis opus.
Hinc ad Anastasii translatus martyris ædem,
Ex abbate pater summus in orbe fuit.
Eripuit solemne jubar mundique decorem
Julius octavam sole ferente diem.
Conceptum sacræ referebant Virginis anni
Centum bis seni mille quaterque decem.*

INCIPIT DE MIRACULIS AD SEPULCRUM DOMNI EUGENII III PAPÆ ROMANI.

1. Pauca de pluribus quæ Dei operatione et virtute diebus istis facta vidimus, et visa vera probamus, sicut memoriæ, sic et scribi digna judicamus. Dei enim virtutes quas audivimus, quas vidimus non loqui non possumus, qui virtutibus laudem, qui laudi confessionem debemus.

2. Joannes quidam nomine, cognomine Ritus, natione autem et civitate Castellanus, manus et brachia, pedes cum cruribus contractus fuit. Qui cum fide et devotione plenus ad sepulcrum domni Eugenii III, scilicet papæ, Dominum pro infirmitate sua fletibus et suspiriis multis precaretur, subito compunctionem fletus gaudium, et infirmitates prece sautas expetita subsecuta est. Hoc canonicis vespertinam horam canentibus publice factum et visum est ab omnibus. Hic passus erat tribus annis.

3. Alius quidam Petrus nomine, de Castello-Formello, manum sinistram habebat ita rigiditate extensam, ut ad nullum usum curvare eam vel flectere posset; sed et brachium dextrum sic contractum habuit, quod nec erigere, nec movere illud valuit

ad usum aliquem. Huic eodem die et hora eadem, scilicet dum vespertina laus ageretur, ante præfati domni Eugenii sepulcrum, Dei misericordia, ad integrum membra debilia restituta sunt. Hic passus fuerat mensibus quinque, et sanatus est in vigilia B. Apollinaris.

4. In secunda die post hoc, puella quædam, nomine Romana, annorum ferme XII, cujus pater Petrus, mater vero Clara nominata est, cum ad sepulcrum beatæ memoriæ Eugenii decubaret, plorans et ejulans, et orans sanitatem brachii contracti et manus dextræ penitus inutilis curationem, crurium etiam et maxime tiliarum quas amiserat et pedum similiter, non fraudatur a desiderio suo. In matutinis namque, in festo S. Apollinaris, operatione et virtute Spiritus sancti, ab infirmitate sua curata est, et officiis suis membra sunt reddita, ita ut etiam ambularet, et omnia quæ necessaria sunt faceret. Hæc nativitate fuit de Reniano.

5. In eodem die, puer quidam nomine Romanus, filius Saxonis et Gattæ matris ejus, de regione quæ appellatur Pous S. Petri, ante sepulcrum patris

supradicti recubans sanatus est. Infirmas autem A qua tenebatur hæc fuit : sinistrum latus et manum sinistram maxime, quæ fere arida fuerat, amiserat, et sinistro pede claudicabat, a qua omnino modicum ante horam metutinali liberatus est.

6. Quadam autem die, quidam Romanus genere, nomine Stabilis, cum jaceret in choro nostro, apparuit ei in somnis dominus Eugenius, dicens : *Stabilis*. At ille : *Domine*. Cui beatus Eugenius : *Cognoscis me ?* Et respondit : *Optime, domine, tu es dominus meus Eugenius*. Cui ille : *Quare non visitasti me ?* Et respondit : *Ubi possum visitare te, cum dicatur quod sis mortuus ?* Et ille apprehendens eum, per manum adduxit eum ad sepulcrum suum, dicens : *Si hic me quæsieris, sine gratia non redibis*. Qui mox cum pulsaretur ad nonam, surgens festinus ad sepulcrum accessit, promissamque sibi a supradicto domino Eugenio gratiam cum lacrymis et suspiriis multis postulans, meruit pro misericordia Dei protinus impetrare. Nam brachium sinistrum et manus quæ per multos annos ita arida habuerat,

quod ad nullum usum et utilitatem movere ea poterat, misericordia Dei et meritis domini nostri Eugenii, ita ex integro sanitati restituta sunt, quod ad omnem usum et utilitatem moveri possunt, quasi nihil infirmitatis in brachio et manu aliquando passus fuisset; et quod per multas expensas a medicis consequi non potuit, a Domino Jesu Christo per merita domini nostri consecutus est.

7. Quidam Romanus, Todinus nomine, cum tertianas febres acriter pateretur, timens de morte, cum fiducia maxima ad sepulcrum prædicti pontificis accedens, misericordia Dei et meritis domini nostri Eugenii sanitati integræ restitutus est.

8. Quidam de quodam castro, quod vocatur Casamamanii, per xx annos a dæmonio crudeliter vexatus, ita quod nullatenus aliquam ecclesiam sine maximo sui miserissimi corporis detrimento et tribulatione intrare poterat, cum ecclesiam apostolorum principis intraret, cepit clamare : *Quo ducitis me ?* Qui tandem adductus est ad sepulcrum ejus, licet invitus, et protinus liberatus est.

NOTITIA DIPLOMATICA IN EPISTOLAS EUGENII III.

(Philippus JAFFÉ, *Regesta pontif. Rom.*, p. 615, Berolini 1831, 4c.)

† In Eugenii bullis Florentini Incarnationis anni consignati sunt; indictiones modo Constantiopolitaneæ, modo Cæsareæ, modo Pontificiæ.

Sententia illata hæc est : FAC MECUM, DOMINE, SIGNUM IN BONUM (8, 14, 31, 42, 56, 66, 71, 80, 110, etc.)

Testes subscripserunt :

ep. Albanensis.	Petrus	a 5 Apr.	1145 ad 24 Apr.	1145
	Nicolaus	a 30 Jan.	1150 ad 20 Febr.	1152
† Ostiensis. . .	Albericus	a 13 Dec.	1145 ad 22 Nov.	1147
	Guido	a 6 Nov.	1149 ad 30 Jan.	1150
	Hugo	a 14 Apr.	1150 ad 7 Jun.	1153
† Prænestinus	G(uarinus)	d 14 Apr.	1150	
† S. Rufinæ. . .	Theodewinus	a 14 Mart.	1145 ad 14 Apr.	1150
† Sabineusis. .	Conradus	a 14 Mart.	1145 ad 16 Jun.	1153
† Tusculanus. .	Inarus	a 15 Dec.	1145 ad 7 Jun.	1153
pr. card. tit.	S. Anastasie	Aribertus	a 14 Mart.	1145 ad 16 Jun. 1153
† † †	S. Cæcilie	Octavianus	a 30 Mart.	1151 ad 16 Jun. 1153
† † †	S. Calixti	Gregorius	a 14 Mart.	1145 ad 16 Jun. 1153
† † †	S. Chrysogoni	Guido	a 28 Apr.	1145 ad 16 Jun. 1153
† † †	S. Clementis	Bernardus	a 31 Dec.	1145 ad 5 Febr. 1153
† † †	S. Crucis in Jerusalem.	Ubaldu	a 5 Apr.	1145 ad 16 Jun. 1153
† † †	S. Cyriaci	Nicolaus	a 8 Apr.	1145 ad 7 Mart. 1151
† † †	Equitii	Joannes	a 27 Mai.	1152 ad 1 Aug. 1152
† † †	SS. Joannis et Pauli	Hubaldus	a 9 Oct.	1145 ad 8 Febr. 1149
† † †	SS. Joannis et Pauli tit. Pamachii	Joannes	a 25 Apr.	1151 ad 10 Apr. 1153
† † †	S. Laurentii in Damaso.	Guido	a 14 Mart.	1145 ad 22 Nov. 1148
		Joannes Pa-		
		paro	a 4 Apr.	1151 ad 16 Jun. 1153
† † †	in Lucina	Hugo	a 3 Jan.	1147 ad 13 Mai. 1150
† † †	S. Laurentii in Lucina.	Cencius	a 27 Mai.	1152 ad 10 Apr. 1153
† † †	S. Marcelli	Julius	a 14 Mart.	1145 ad 16 Jun. 1155
† † †	S. Marci	Gilibertus	a 5 Apr.	1145 ad 15 Oct. 1148
		Rolandus	a 30 Mart.	1151 ad 10 Apr. 1153
† † †	S. Mariæ trans Tiberim.	Gregorius	a 2 Jan.	1153